

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Parashat Béhaaloteh'a – Du 30 Mai au 3 juin 2021

Souguia n° 26

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Les apéritifs

Cette semaine, nous étudierons la Souguia qui concerne les Brahot sur les apéritifs : tout d'abord si leur Braha permet d'acquitter des aliments pendant le repas. Puis s'ils nécessitent une Braha Ah'arona ou bien le Birkat Hamazon les acquitte.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. פי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אכטח בך.

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

Pour la Réfoua Chelema de Chimon ben Juliette

1. Si le vin d'avant repas acquitte celui du repas

Tenter de déduire avec la Guemarra suivante, puis dans les Richonim, dans quel mesure le vin d'avant le peut acquitter celui du repas

ביצד מברכין פרק שישי ברכות מב.

הבא בכיבוד סביב עליה המוציא ולחמניה שאמר ר' מברכין עליה המוציא ומעריבין בוקי, לא אמרו אלא בזמן שקובעין סעודתן עליו. ותי בתוספתא הביאו לפניו מיני תבואה סביב עליון ברא מיני כוסין. אמר רב הריצל בשמן ערב למשוח בו ידיו. שכן מעבדין שלש תביעות הן ובר' ירושלמי: ג' תביעות הן, תבין לתביעה שחיתה, תבין לטבילת ידים ברכה, תבין לנאולה תפלה. תבין לתביעה שחיתה דתבין וספק ושחטה ידוים קדש וברכו את ה', תבין לנאולה תפלה יהיו לרצון אמרי פי, מאי כתיב בתורה יען ה' ביום צרה וגו'. פתגמי: בך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון. פירוש יין שלאחר המזון, היינו לאחר שהשלים סעודתו ונטל ידיו לברך ברכת המזון, אם בקש לשתות יין קודם ברכת המזון, אינו צריך לברך ברא פירוש: והני מילי בשבתות ויום טובים, ובעת שיבוא מביט המרחץ, ובעת הקמת הדם וכיוצא בהם, שאדם קובע סעודתו על היין, וברצונו לשתותו אחר הסעודה, וכי מברך תחלה דעתו אכל מה שישתה. אבל בשאר ימות השנה ברכת היין שלפני המזון אינה פוטר את היין שלאחר המזון, אבל היין שלאחר ברכת המזון בין בזה בין בזה צריך לברך, וברכת המזון היא מספקא, וכיין דמספקא אימיר

אחד אין נאה לטקל השלחן עד לאחר ברכת המזון: **רבי יורא א"א**. תימה (א) לפי מה שפירשתי העולם הבא לן ונצריך אסור למשתי בלא ברכה שלפניו אמאי לא אכל לנצריך עליה וליטול ושמה היה מנשול שהיה בו פת והיה צריך ברכת המוציא ונטי' וטורח היה לעשות כל כך: **אתבא דריש גלותא סבבינן**. מי ששכח לאכול אפיקומן ואמר הב לן ונצריך אינו יספיק הדעת דאין אמאי דרממנא סמיקין ואם שכח ונצרך ולא אכל אפיקומן א"ל לחזור (ב) דכל מלוא לשם מלוא עשויות והא דלאמרינן כי אמר הב לן ונצריך אסור למשתי וכן אסורים כולן היינו דוקא כי אמר בעל הבית אכל לא אורח (וכי אסורים כולן היינו כי אמר בעה"ב דריש גלותא סבבינן, וכשנגיל לאכול אתן להם ברכת המזון, וימר ונראה שאלן לנצרך לפי שקוממין על שלחן בעה"ב והיינו דכי ריש גלותא: **תבא דנשיילת ידים ברכה**, והלך כיון שנטל ידיו בלחונה לאחר סעודה אסור לאכול עד שיברך והוא הדיון אם אמר הב לן ונצריך אפי' בלא נטילה (א): **ברך על הפת פטר את הפרפרת**. נראה דמיירי בפרפרת שנתון הסעודה דאי בפרפרת שלאחר הסעודה הא פסק רב פפא (ב) דברכי הנאים לאחר סעודה טעוין ברכה לפנייה ולאחרייהם ורש"י פירש בפרפרת מיני דגים ופרגיות וקמ' קשה א"כ מאי קמ"ל דנצרך על הפרפרת בלא פטר את הפת ונראה כפירוש ר"ח דפירש בפרפרת פת נטמה נקערה דלית בה מורימא דנהמא דמברכין עליה בורא מיני מזונות והשתא ניחא דאנצריך לאשמעינן נצרך על הפרפרת לא פטר את הפת אע"ג דהוא מין פת וכן משמע בגמרא דחשיב בפרפרת פ"ע מעשה קדשה ומעשה קדשה היינו חלקא טריגים וטיטמי דלאמרינן לעיל (ב): **הסבנו אחד מברך בכ"ף**, ואטו אין לנו הסנה אלא

כהנא אמר לן כגון אגן דרגילין במשחא משהא מעכבא לן ולית הלכתא ככל הני שמעתתא *אלא כי הא דאמר רבי חייה בר אשי אמר רב *שלש תביעות הן (א) תבא לסמיכה שחיטה תבא לנאולה תפלה תבא לנטילת ידים ברכה אמר אביי אף אגו נאמר תבא לתלמודי חכמים ברכה שנאמר ויברכני ה' בגללך איבעית אימא מהבא שנאמר ויברך ה' את בית המוצרי בגלל יוסף: **מתני'** בריך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון בריך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון בריך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפרת לא פטר את הפת בש"א אף לא מעשה קדשה דהוי יושבין כל אחד מברך לעצמו הסבו אחד מברך לכולן בא

ברכה. צנימו: **מתני'** נצרך על היין כו'. טהגין היו להביא קודם אכילה כוס יין לשמות דתניא לקמן (דף מג.) כיצד סדר הסנה כו' ומציאין לפנייהם ספרפרות להמשיך אכילה כגון פרגיות ודגים ופ"כ מציאין השלחן ולאחר גמר סעודה יושבים ושמים ואוכלים ומה הן אוכלים ספרפרות כגון כסני דמעלו ללכא (א) ולחמניות והוא יין ופרפרת שלפני המזון ושניהם קודם בהמ"ז: **מעשה קדשה**. חלקא טריגים (ב) וטיטמי: פיו יושבים. בלא הסנה מעות שמוטע על גדיהן שמאלית על המטה ואוכלין ושומין בהסנה: כל אחד ואחד מברך לעצמו. דאין קבע סעודה בלא הסנה: בא

ביצד מברכין פרק שישי ברכות מב:

אחרונות גוממין: **גמ'** לא שנו דיין שלפני המזון פוטר את שלאחר המזון: **אלא בשבתות כו'**. דדעתו ליטע אחר המזון ולשמות וכי צריך ברישא אדעתא דהכי צריך: **על כל כוס וכוס**. דהוה כנמלך ומתחיל בשמיה בכל חד וחד: **ישר**. יפה עשית: **וכן אמר ריב"ל**. לעשות: **לא סבר**

לעצמו אחד המזון אחד מברך לכולם *והוא אומר על המוגמר ואע"פ שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר סעודה: **גמ'** אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן לא שנו אלא בשבתות וימים טובים הואיל ואדם קובע סעודתו על היין אבל בשאר ימות השנה מברך על כל כוס וכוס אתמר נמי אמר רבה בר מרי א"ר

Quelle différence y a-t-il avec le vin pendant les fêtes, et celui de la semaine ? Quelle différence entre celui du repas de Shabbat et celui de la Havdala ? Que peut-on déduire des Richonim de leur Psak sur le vin de la Havdala ? Faut-il que le vin ne soit consommé qu'en tant que Seouda pour acquitter celui du repas ?

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף מב עמוד ב

אמר רב מרי אמר ר' יהושע בן לוי לא שאנו אלא בשבתות וימים טובים וכו', וכתב הראב"ד ז"ל וכן הר"ז הלוי ז"ל דדוקא במקום שאין היין מצוי להם אבל במקום שהיין מצוי כגון במקומות האלו אין הפרש בין שבתות לימות החול, והביא הרב רבי אברהם ז"ל ראייה מדאבעיא לן בגמרא יין שבתוך המזון מהו שיפטור את שלאחר המזון או לא, אלמא שלפני המזון פשיטא דפטר ליה, ופשטא דמילתא דההיא בימות החול היא דאי בשבתות תיפוק לי' משום יין שלפני המזון דהא צריך לקדש, ומיהו אינה ראייה כל כך דדילמא בשבתות ובשקדש אריפתא, ואי נמי בחול בשעת הקזה ובשעת יציאה מבית המרחץ, אלא מיהו הכי מסתברא דכיון דבקביעות שתייה תליא מילתא אף בימות החול בשהיין מצוי כן

רא"ש מסכת ברכות פרק ו סימן לב

איבעיא להו בא להם יין בתוך המזון מהו שיפטור את היין שלאחר המזון מי אמרינן התם הוא דזה לשתות וזה לשתות אבל הכא דזה לשרות וזה לשתות לא או דלמא ל"ש. נראה דיין שלפני המזון פוטר יין שבתוך המזון דע"כ לא קמיבעיא ליה אלא מזה שבא לשרות אם פוטר יין שבא לשתות אבל יין שלפני המזון שבא לשתות פשיטא שפוטר יין שבתוך המזון מזה הטעם יין של קידוש פוטר יין שבתוך המזון לא מיבעיא קידוש שאין קידוש אלא במקום סעודהצט אלא אפילו אם הבדיל על היין פוטר היין שבתוך המזון

Les mots du jour à apprendre :

Marmitte	קִדְוָה
Ils ne l'ont enseigné que dans le cas où ...	לֹא שָׁנוּ אֶלָּא
Le reste	שְׁאָר

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Pour la Réfoua de Juliette bat Marcelle

(Suite)

תוספות מסכת ברכות דף מב עמוד ב

[...] ונראה דיין שלפני סעודה פוטר את היין שבתוך הסעודה אף על גב דפסקינן הכא דיין שבתוך הסעודה אינו פוטר יין דלאחר הסעודה שאני הכא דזה לשרות וזה לשתות אבל זה לשתות וזה לשרות פוטר שפיר כגון יין שלפני הסעודה פוטר שבתוך הסעודה ומה דנקט שבתות וי"ט לאו דוקא דה"ה אם קבעו סעודה על היין בשאר ימות החול ואם הביא אדם יין לפני הסעודה לשתות בתוך הסעודה פשיטא דיין דלפני סעודה פוטרנו כיון דדעתיה למשתי וכן יין של קידוש פוטר יין שבתוך הסעודה וכן הבדלה אם הביא על שלחנו להבדיל דפוטר יין שלאחר כן שבתוך הסעודה ושבתות וי"ט לאו דוקא ולא אתא למעוטי אלא נמלך ואפילו את"ל דדוקא נקט שבתות וי"ט מ"מ יש לומר ה"מ לענין שבא לפטור יין שלאחר המזון שהוא אחר שמשכו ידיהם מן הפת שאין רגילות לקבוע לשתות יין לאחר המזון בקביעות אלא בשבתות וימים טובים ולא בשאר ימים אבל לענין לפטור יין שבתוך המזון שרגילות לשתות ודאי אפילו בשאר ימים פטר ליה יין שלפני המזון אף על פי דזה לשתות וזה לשרות דעד כאן לא איבעיא לן אלא אי לשרות דלא חשיב מפיק לשתות אבל לשתות דחשיב טפי דהיינו יין שלפני המזון פשיטא דפוטר יין דלשרות וכן משמע נמי בערבי פסחים (דף קא.) גבי שקדשו בב"ה דר' יוחנן אמר אף ידי יין נמי יצאו ואין צריך לחזור ולברך על היין שבתוך הסעודה אף על גב דקדשו שלא במקום סעודה ס"ל לרבי יוחנן מדיצאו ידי קידוש מידי יין נמי יצאו ואף על גב דאיתותב רבי יוחנן היינו דוקא בשינוי מקום א"כ נראה משם דה"ה להבדלה דאין לחלק בין הבדלה לקידוש ולאפוקי מהני דחולקין ואמרי דוקא קידוש פוטר משום דאין קידוש אלא במקום סעודה אבל יין של הבדלה לא פטר אפילו הבדיל לאחר נטילה דהכי מיירי הא דפסקינן דיין שלפני המזון פוטר היין שבתוך המזון דכבר נטל ידיו והכי משמע בסמוך מתוך הבריית' כיצד סדר הסבה וכו' מיהו נראה כיון דנטל ידיו ודעתו לאכול ולשתות שם פוטר אפילו דהבדלה כדפריש מההיא דערבי פסחים ועוד דלא גרע יין דהבדלה מיין שלפני הסעודה דפטר ומיהו יש שמחמירין להבדיל קודם נטילת ידים לאפוקי נפשיהו מפלוגתא דאז ודאי צריך לברך אחריו ברכה מעין שלש ולא פטר יין שבתוך המזון

Voir les Psakim du Choulha Aroukh et du Mishna Broura ד' סימן קעד סעיף ד' , ainsi que le Biour Halaha indiqué

Les mots du jour à apprendre :

Jours	יָמוֹת
Verre	כֵּס
Il a été dit	אָתְמָר

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעד

עוה באר הגולה

ב (ב) * ביין פוטר (ג) כל מיני (א) [א] משקין: (ה) אפילו מזכרה ראשונה (הר"י פרק כ"ד מזכרין וז"י ב סג ג סג נ"א נשס הפוסקים): ג אם אין לו אלא כוס אחד (ה) מניחו עד לאחר (ג) המזון ומברך עליו: ד (ו) אם קבע (ג) לשמות * לפני המזון א"צ לברך על יין (ו) שבתוך המזון דיין שלפני המזון

באר היטב

(א) משקין. דוקא אם היו שאר משקין לפניו בשעה שברך על היין או היין פוטר אותם ט"ז: (ב) המזון. לפי מ"ש רמ"א ס"ס קצ"ו די"א דאינו חייב לברך מדאורייתא אם לא שחה והוא תאב לשמות ע"ש א"כ ה"נ מוטב לשמות וזפרט שטוהגין עכשיו כמ"ד דאינה טעונה כוס ומ"מ אם אינו תאב כ"כ פשוט דמחויב להניחו לבהמ"ז מ"א: (ג) לשמות. לאו למימרא דבלא קבע אינו פוטר אלא צא לאפוקי אם לא היה דעמו תחלה לשמות אח"כ דהוי נמלך:

משנה ברורה

שנפטרים בצרכת הפת כמו שימצאנו לקמן מ"מ הואיל והיין הוא (ג) חשוב אינו נחשב טפל לפת להפטר בצרכתו (ד) ואפילו כוון בפירוש בצרכת הפת לפטור כל מה שישהה בתוך הסעודה לא מהני ליה: ב (ב) יין פוטר וכו'. שהוא ראש וראשון לכל המשקים וכולם נטפלים לו [מוספות]: (ג) כל מיני משקים. ובלבד (ה) שיהיו לפניו על השלחן בשעה שברך על היין [דאלו לא היו לפניו בשעת ברכה אף שהביאו המשקין לפניו בשעה שעמד עדיין היין לפניו לא מהני ורריך לברך עליהם] יש מקילין אפילו לא היו לפניו (ו) ורק שהיה דעמו עליהם וכ"ז בשלא קבע עצמו לשמות יין ורק כוס או בלבד אבל אם קבע לשמות יין הסכימו (ז) כמה אחרונים דפוטר אפילו המשקין שלא היו לפניו בשעת ברכה כיון שצאו לפניו עכ"פ בעוד שהיין לפניו [ואם צאו לפניו אחר גמר שמיית היין לריך לברך על המשקין כ"כ מהר"מ זעטע צביאורו אם לא שהיה דעמו על המשקין קודם גמר השמיה] ולכתחלה טוב יותר לעולם (ח) שיהיו שאר המשקין לפניו בעת ברכתו על היין. ודע שאם קידש על היין והואיל אחרים בצרכתו אם לא טעמו מכוס של קידוש והואים לשמות שארי משקין אף שהיו לפנייהם בשעה שברך על היין (ט) זריכים לברך על המשקין כי הטעם שיהן פוטר הוא משום שכל המשקים נטפלים לו וכשאנו שותה לא שייך טעם זה ועיין בזה"ל מה שכתבנו עוד זענין זה: (ד) אפילו מברכה ראשונה. ועיין לקמן סימן ר"ח סט"ו וזמ"צ שם לענין ברכה אחרונה: ג (ה) מניחו וכו'. דאפילו למ"ד בזה"ל אינה טעונה כוס (י) מ"מ מלוה מן המזכר יש צוה אם יוכל לעשות כזו כלקמן סימן קע"ב ס"א (יא) ומ"מ אם הוא תאב לשמות ואין לו שאר משקין מוטב שישהה קודם כדי ללאת גם דעת המרדכי [שהוצא ברמ"א לקמן סימן קצ"ו ג'] [סבור דכשתאב לשמות אינו חייב מה"מ לברך בזה"ל עד שישהה: ד (ו) אם קבע וכו'. כתבו האחרונים דל"ד קבע דה"ה אפילו אם שחה רק כוס אחד של יין קודם הסעודה דפוטר היין שבתוך הסעודה (ז) וכל זה אם (יג) דעמו לשמות גם בתוך הסעודה: (ז) שבתוך המזון

שערי תשובה

בהרשב"א כפר"מ והשיג עליו זא"ר שהכוונה שא"צ כלי לטול ממנו ע"ש ומ"ש בהג"ה זריכים מים דוקא עיין בח"מ כלל ע"ז ובמ"י סס והא"ר כתב ליישב האחרונים:

[א] משקין. ענה"ט ועיין בדגול מרצנה לפני מאי דקיי"ל בסימן ר"ג דקובעין על היין אף לדין אף שלא היו המשקים לפניו פוטר

ביאור הלכה

* יין פוטר כל מיני משקין. ולפי"ו השומה קאו"ע אחר שמיית יין א"צ לברך עליו ואף על האוקע"ר שנטול צפוי למתק השמיה ג"כ א"צ לברך דהוא נטפל להקאו"ע והקאו"ע להיין [מ' מ"ס או"ח סימן מ"ז] ועיין בח"מ כלל נ"ה גשמת אדם שכתב דאינו פוטר אח"כ שמה מחלה ואח"כ לקח האוקע"ר צפוי דאם יגנה מחלה מן האוקע"ר לא יהיה טפל להמשקין ודעמו שם דיותר טוב שיקח מחלה מעט זוקע"ר ויברך עליו ויכין לפטור המשקין ע"ש טעמו. ודע דהא דין פוטר כל מיני משקין היינו אפילו לא כיון בעת ברכתו לפטור אותם אלא בסתמא אפי"ה אמרין דממלא נטפלים לו ועיין בח"מ וזמ"א שכתב דדוקא בשומה יין בקביעות אבל לא בשומה כוס אחד או ב' ואין צדעמו למשך עצמו בין וכ"כ כשמקדש ושומה רק כמלא לוגמיו דלא מהני לפטור המשקין אפילו היו המשקין לפניו בשעת ברכה. והנה אף שצמשה ברורה סתמנו שלא כדבריו מפני שהרבה אחרונים חולקין ע"ז וסוברין דאפילו בלא קבע לשמות יין ג"כ מהני לפטור שאר משקין כשעומדין לפניו בשעת ברכה מ"מ נראה דאין להקל רק כששהה עכ"פ כמלא לוגמיו שהוא שיעור חשיב דמיכתב דעתיה דגם לענין קידוש כמה גדולי ראשונים סוברין דאינו יוצא בפחות ממלא לוגמיו כמבואר בסימן רע"א סי"ד בביאור הלכה ע"ש ואף שאנו מקילין צדעמו וסוברין דשיעור"ל כולם מנטרף למלא לוגמיו היינו על מנין ללא ידי מלות קידוש אבל לא דלהוי זה הטעמת משהו שיעור חשוב שיהיו כל המשקין ששומה אחריו טפלין לו. והנה מדברי הדה"ח שהעסקמי דבריו צמ"ד [לענין המסובין שלא טעמו מן הכוס שזריכין לברך על המשקה שמוקין] מוכח דעמו דס"ל דאפילו נטעיתם כל שהוא מן היין סגי לפטור ע"ש שאר המשקין ומ"מ לדינא ז"ע וכנ"ל וכוון לכחלה שמי שיראה לפטור שאר המשקין ושהה עכ"פ מלא לוגמיו [ונבל"ה יש' ליה צוה כמ"ש בסי' רע"א סי"ד] ואם לא שחה מלא לוגמיו יבקש לאחד שלא טעם כלל מן הכוס שיעטרו בצרכה על המשקין או שיערך על מעט זוקע"ר לפטור המשקין: * לפני המזון. ר"ל סמוך להמוון דנמופלג אין שייך לפוטרו לכו"ע וכ"מ

שער הציון

(ג) מפני שגורם ברכה לעצמו [גמרא] והיינו שצממה מקומות מברכין עליו אע"פ שא"צ לשמה כגון בקידוש והבדלה [לרש"י] ומוספות פירשו דהיינו מה שמברך על היין ברכה מיוחדת בזה"ל ותר"י בשם ר"ח פי' עוד פירוש אחר ע"ש: (ד) פשוט: (ה) ט"ז בשם מרדכי [ונודלי דאפי' לא קבע דהא לדידיה אין בזה"ל קבע ליה] ואף דמלבוש משמע דהשו"ע מירי דקבע על היין וכן מלמד זע"מ וכן הסכים בג"א לדינא הרבה אחרונים חולקין ע"ז הלא המה השכנה"ג וא"ר ושל"ה בספר ע"ב וכן המ"א בסוף סק"א [וע' בפמ"ג בא"ח סי' ר"ח אות א'] ודה"ח בהל' קידוש והגר"ז כולם הסכימו דצוהו לפניו מהני אף כשלא קבע על היין וכפשוט דברי המרדכי וכן משמע בצואר הר"מ זעטע על המרדכי אות ק"ד ע"ש דקבע על היין א"צ שיהיו המשקין לפניו בשעת ברכה ובלא קבע מהני כשהיו לפניו ובאמת בפיר"ח המוצא בברי"י ובמוספות רבינו יהודה וצאו"ז ג"כ לא מוכר כלל ענין קביעות רק שהיה היין והמשקין לפניו וזו הכל נטפלים לו ע"ש [ואפשר לומר עוד דגם הרשב"א שכתב דקבע על היין ג"כ כוונתו דבה פוטר אף שלא היו המשקין או לפניו אבל צוהו לפניו מודה דא"צ קבע וכדמשמע מפשוטות דברי המרדכי ודלא כמו שכתב בג"א לדידיה בלא קבע לא מהני אף כשהיו או המשקין לפניו: (ו) הגר"ז ור"מ זעטע הג"ל: (ז) ד"מ כה"ג שלי"ה דגמ"ר נהר שלום דה"ח מגן גברים ודלא כט"ו וח"א שמתמירין מה: (ח) לחוש לדעת הפוסקים דבהמ"ז אין קביעות ליה ועיין בח"מ: (ט) כן מתבאר מדברי הדה"ח בהלכות קידוש ע"ש ופשוט ומשמע מיניה דאם טעמו אפילו מקצת צעלמא שוב אינם זריכים לברך על המשקין שאחריו ועיין בזה"ל דיש לפקפק בדין זה הרבה: (י) שטה מקובלת: (יא) מ"א ומש"כ כשאין לו שאר משקין הוא צא"ר וכתב הפמ"ג דכשהוא בשלשה אפשר דאפילו תאב יותר טוב להניחו לאחר המזון: (יב) מוספות פי' כ"מ בראש דברייהם וכן המוספות בפסחים דף ק' ע"ב ד"ה ידי יין בסוף דברייהם אכן מסוף דברייהם ב"מ הג"ל משמע קצת דבתוך הסעודה אדם רגיל לשמות והוי כאלו היה דעמו לזה אפילו מתממא וכן משמע מרא"ש פסחים פי' בתרא סי' ע"ש דאפילו בשהיה רק היין לפניו מתממא דעמו לזה אף סמוך דבריו סמוך קצת לזה ע"ש: (יג) בשו"ע הגר"ז פוסק דנמקום שרגילין לשמות הגהות ותיקונים: א) קצ"ו: ב) מ"ב: ג) דשתיית כולם: ד) אולי צ"ל אין צריך:

ליקוטי דברי הרב א) ובשו"ע הרב סעיף ד' כתב: ואפילו אינו קובע עצמו לשמות יין אלא שותה יין מעט לצורך מצוה כגון קידוש והבדלה, וכו' פוטר שאר משקים, ובסידור סדר ברכת הנהנין פרק א' הלכה כ"א כתב שאפילו שחה פחות מרביעיית.

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעד

באר הגולה 150

ה' הא"ש שס
 ו' חו"ט שס ז כ"י
 ח' פסח"ס ק"ג
 ונכות מ"א ט שס
 פסח"ס וכו'אמיר

פוטרו (ח) וכן היין של קידוש פוטר יין (ט) שבתוך (ד) המזון (י) וכן המבדיל על השלחן פוטר היין שבתוך המזון וי"א (יא) שאין ברכת (יב) * יין הבדלה פוטר אלא א"כ (יג) נטל (ה) ידיו (יד) קודם הבדלה 'הילכך המבדיל קודם נטילה (טו) יכוין שלא להוציא יין (וע"ל סי' רנ"ט סעיף ז') שבתוך הסעודה ובדיעבד שלא כיוון כך פוטר יין שבתוך הסעודה דספק ברכות דרבנן להקל: ה' כל מה ששותה (טז) בתוך הסעודה די לו (יז) בברכה אחת א"כ כשבירך (יח) לא היה דעתו לשותת אלא אותו הכוס ונמלך לשותת (י) [בן אחר: הגה וכן מי (יט) שצא לסעודה (כ) ומושיטין לו הרבה כוסות מנך על כל אחד ואחד דהו (י) נמלך (כל זו) וע"ל סי' קע"ט וכן מי שמירך (כא) על כוס ברכת נשואין ואינוודע להיכן יגיע הכוס (כב) כל אחד לריך לנךך דמקרי נמלך (אגודה פרק ערבי פסח"ס וע"ל סימן ק"פ):

שערי תשובה

וכמוצא מהד"מ וכן כתב בפ"מ עפ"י הד"מ ע"ש ועיין במג"א: * [בן אחר. ענה"ט ומהריק"ש למד מכאן כשהקורא מכוון לגמור עם העולה ושחק ואחר כך אמרו שיקרא להלן לריך העולה לנךך שנית דהו נמלך ובינת ורדים חולק על מהריק"ש ובפרט שזמן מחזיק בדעת מהריק"ש ונכ"י כתב בשם מו"ה שכתב להלק דכוונת המנךך על כל מה שיקראו לפניו כו' וגם צירוף מ"ש גו"ר דש"ך טפל לצטר ובמרייהו גריר וכן ראינו בנהל רב כמה פעמים בפני חכמים ולא הצריכוהו לנךך ע"ש:

והאינדנא שיש מנהג כשאחד בא אלל אחת ששותין כבר שהרבה והאינדנא שיש מנהג כשאחד בא אלל אחת ששותין כבר שהרבה

ביאור הלכה

מהלש ע"ש: * יין הבדלה. מוכח מזה דנקידוש סובר דפוטר כול גווי ואף דכמה פוסקים סוברים לדעת החוספות ה"ה בין של קידוש דוקא אחר נטילה לא רצה המחבר להכריע בן להלכה דבהבדלה גופא שבתוך המזון (טו) לריך לנךך שנית על יין שלאחר הסעודה כי יין שבתוך המזון אינו בא רק לשרות המאכל שנמעי ואינו חשוב לפטור היין שלאחר המזון שצא לשמיה ולתענוג וועיין צ"י שכתב דלס הוא כמא מחמת אכילתו אפילו נשתהא זמן הרבה אחר הסעודה אעפ"כ כל זמן שלא בריך צהמ"ו כיון שבתוך המזון דמי דבא לשרות המאכל וגם משמע קנת מדברי הרשב"א דלס הוא שותה מיד אחר האכילה ג"כ מסתמא כדי לשרות המאכל הוא באל אך צאמת (טו) אין דין זה מצי ביניו שאין אנו מושכין ידיו מן הפת עד צהמ"ו ומשיב הכל חוץ הסעודה ולפיכך ממילא יין שבתוך המזון פוטר גם יין שלאחר המזון דזה וזה לשרות: (ח) וכן יין של קידוש. קמ"ל (יז) דלא תימא דוקא יין קודם המזון דחשיב דבא לפתוח המעיין ולשמות פוטר בתוך הסעודה אבל יין קידוש דבא עיקרו למנוח אימא לא קמ"ל דפוטר. (יח) וי"ל פשוט דנמדדיתנו שאין אנו רגילין לשמות יין בתוך הסעודה אפילו בשנת אינו פוטר אלל א"כ היה דעתו לזה מחמתו וכמו שכתבתי מקודם: (ט) שבתוך המזון. וה"ה שלאחר המזון [אחרונים]: (י) וכן המבדיל וכו'. ר"ל אע"ג דבהבדלה אינה שייכא כלל לסעודה כמו קידוש אפ"ה כיון דהבדיל על השלחן ר"ל שהיין עצמו לסעודה שייכא לסעודה ומיירי כו"ל שהיה דעתו לשמות גם בתוך הסעודה: (יא) שאין ברכת וכו'. הטעם כו"ל (יט) דאינה שייכא לסעודה כמו קידוש [שאינה אלל נמקום סעודה] וע"כ ס"ל לה"ה דבעינן עכ"פ שיטול ידו לסעודה מחמתו דבזה בודאי אמתלתא דסעודה היא: (יב) יין הבדלה. כתב מ"א דדוקא יין הבדלה שאינו בא לנורך סעודה (כ) אבל בין שלפני המזון דעלמא שצא לנורך סעודה לפתוח המעיין פוטר אפילו קודם נטילה יין שבתוך הסעודה ולהכי סתם המחבר בריש הסעיף ולא התנה דדוקא אחר נטילה: (יג) נטל ידיו. לאו דוקא דה"ה אס קבע עצמו לסעודה על השלחן [מ"א] אינא"ר חולק עליו (כא) וכן משמע מביאור הגר"א: (יד) קודם הבדלה. ואל"ת היכי שרי להפסיק בהבדלה בין נט"ל להמוציא (כז) י"ל דלא הוי היסא הדעת כיון שדעתו לאכול ואינו רשאי לאכול צלי הבדלה (כב) אבל להפסיק בשתיית רשות בין נטילה להמוציא אסור: (טו) יכוין שלא להוציא. וזו ינךך ברכה אחרונה על כוס זה קודם הסעודה: ה' (טז) בתוך הסעודה. ר"ל אפילו שלא צנת אחת: (יז) בברכה אחת. דמסתמא כשבירך צהמ"ג על כוס האחד דעתו היה ג"כ על כל מה שישתה בתוך הסעודה: (יח) לא היה דעתו וכו'. ר"ל (כד) שהיה דעתו שלא לשמות אלל אותו הכוס ולא יותר אלל שא"כ נמלך לשמות עוד וכצ"ה ע"ז דה"ה לענין אכילה כגון שקנה לעצמו לחם א' ולאכול כולו וע"ז זה בריך ואח"כ נחאזה לאכול עוד ושולל לקנות עוד (כה) לריך לנךך שנית המוציא [והטעם (כו) דמעשיו מוכיחין דלא היה דעתו לאכול כ"א הלחם שקנה דאל"כ היה קונה יותר אלל שאח"כ נחאזה לאכול עוד] אלל אס יש לו צבית לחם ושותך לו חתיכה לאכול ואח"כ רוצה לחתוך עוד אין זה נמלך (כו) דדרך אדם בן הוא דלפעמים בשעת ברכה מושג שיהיה די לו חתיכה אחת ואח"כ כשרואה שאינו שבע בזה לוקח עוד: (יט) שבא לסעודה. היינו (כח) שאינו מן הקרואים אלל שצא דרך עראי לשם לךך אמרינן דהוי נמלך דבשעה שבירך לא היה יודע אס יתנו לו עוד וכלקמן בסיומן קע"ט סה"ו" ע"ש צהמ"ב: (כ) ומושיטין לו. ר"ל שלא צנת אחת אלל בזה אחר זה: (כא) על כוס ברכת נשואין. שיש שס הרבה מסובין וכל כיואל בזה: (כב) כ"א צריך לברך. דמסתמא אינו מכוון לאלת צברכת המנךך

שער הציון

יין בתוך הסעודה אפילו מסתמא אמרינן כאלו היה דעתו לזה כי פסק במסקנת המוס' הג"ל ברכות: (יד) עיין ברא"ש שם בשם הראב"ד: (טו) גמרא: (טז) לט"ט ומ"א: (יז) פמ"ג: (יח) ממעשה דאפי שס צמרא דמיירי ביו"ט וכפירש"י שס: (יט) ע"ת וס"א: (כ) מ"א וכ"כ הא"ר: (כא) דרואת המ"א הוא מסתמא דברי החוספות וכמו שפירש צהמ"ה"ש ע"ש והגר"א כתב דצאמת דעת החוספות בדף מ"ג דעת הרא"ש ואל"כ אין שום מקור למידשו: (כב) מ"א ומאמ"ר: (כג) עיין א"ר וכ"כ המגן גטריס: (כד) דלס היה צמרא בודאי אינו לריך לחזור וכמו שפסק המחבר לקמן סימן ר"ו: (כה) אף דהא"ר כתב על דברי הרב ע"ז וז"ע בספר מאמר מרדכי ובספר מגן גטריס הסכימו לדבריו: (כו) מאמר מרדכי: (כז) ומסתמא דבשתיית יין הו נמלך ככל גווי אפילו אס לא היה לריך להביא כוס שני מן השוק: (כח) בן מוצא לקמן סימן קע"ט ע"ש צהמ"א:

[1]* הגהות ותקונים: א) סעיף ד' וה':

ליקוטי דברי זור"ב א) ובשו"ע הרב סעיף ה' כתב: ויש אומרים שיש הבדלה וכו' אינו פוטר היין שבסעודה א"כ הבדיל על שולחנו ממש, דהיינו אחר שקבע עצמו לסעודה על השולחן או אחר שנטל ידיו וכו'. ב) בשו"ע הרב סימן קס"ו כתב דתלוי בשני דעות שבסימן קס"ו, ולהדעה השניה שם אסור משום הפסק.

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Pour le Réfoua de Mazal Jacqueline bat Rina

2. Le Birkat HAmazon acquitte-t-il les boissons prises avant le repas ?

Définir les trois différentes Chitot du Ramban (Milh'amot sur le Baal Hamaor) du Tosfot et du Roch

בעל המאור מסכת פסחים דף כד עמוד א

ולענין ברכה אחרונה כתב הרי"ף ז"ל מברך בתר תרי דמקמי סעודה ובתר תרי דבתר סעודה ושפיר דמי למעבד הכי ויש מחכמי מקומותינו מי שסבר למצוא עליו קושיא לומר היאך יברך בתר כסא דאגדתא והלא יש לפניו כמה כוסות שהוא שותה בתוך סעודתו ויין שלפני המזון פוטר יין שבתוך המזון וזה החכם חמר מדינתו אטעיה שהיה סבור שיש בכל המדינות יין כמדינתו ולא ידע כי הרי"ף ז"ל סמך על מה שכתב על משנתנו שהיא שניה בעני שבישראל שלא יפחתו לו מד' כוסות ולא הוסיפו לו ובזה נראין דבריו הואיל ושתה שני כוסות קודם הסעודה ואין לו יין לשתות בתוך הסעודה השתא מיהת עקר דעתיה מלמשתי וכן הדין בכל מקום שלא נהגו לשתות יין בתוך הסעודה כגון מקצת מדינות שבאספמיא אבל מי שיש לו יין הרבה לשתות בתוך סעודתו כיון שיש לו לברך ברכת המזון פטור וכתבו הגאונים ז"ל שג' ברכות של המזון פוטר ברכה אחרונה של יין שהיא מעין שלש ואף ה"ר שמואל כתב כן הילכך אין לו לברך ברכה אחרונה אלא בסוף כל הכוסות בלבד וכן כתב רבינו האי גאון ז"ל לא חזי לנא מאן דמברך על הגפן אלא בתר כלהו כסי כיון דחד מושב נינהו וליכא נמלך בברכה לבסוף סגיא

מלחמת ה' מסכת פסחים דף כד עמוד א

ולענין ברכה אחרונה בין שאין לו לשתות בתוך הסעודה בין שיש לו לשתות דין אחד הוא ואם אמרו הגאונים שברכת שלש פוטר מעין שלש אין לומר כן אלא ליין שבתוך הסעודה שהוא בא לשרות והוא ליה כדברים הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה שפטורין בין לפניהם בין לאחריהם ולא היה טעון ברכה אפי' לפניו כדאמרי' בהדיא בפ' כיצד מברכין אלא מפני שהוא גורם ברכה לעצמו ולפניו הוא שגורם ברכה לעצמו אבל לאחריו אינו גורם ברכה לעצמו ולפיכך ברה"מ פוטרנו אבל יין שלפני המזון למה הוא פוטר א"ת שיש בכלל שלש מעין שלש והלא הכל מודים בהביאו לפניהם תאנים וענבים שלא מחמת הסעודה ולאחר הסעודה שטעונין ברכה בין לפניהם בין לאחריהם וכ"ש קודם הסעודה ומחלוקת בתוך הסעודה בזה אין אומרים שיש בכלל שלש מעין שלש ואף על פי שזה לאכול וזה לאכול כ"ש יין שזה לשתות וזה לאכול ואין דינן אלא כפת הבאה בכסנין משום דמזון הוא כדאתמר התם שאין לך דבר שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו אלא פת הבאה בכסנין בלבד שהוא טעון לפניו כל זמן שאינו בא לפרפרת אבל אינו טעון לאחריו דמזון הוא ויש אומרים אף בתמרים כן כדאמרי' בפ"ק דברכות דהיכא דאכל תמרי וסבר דנהמא אכל ופתח בדתמרי וסיים בדנהמא יצא מאי טעמא דתמרי נמי מיזן זייני והואיל וישנן בכלל מזון ואם בירך עליהם ממש ברכת המזון היא פוטרתן כל שכן אם בירך על הפת שהן בכלל ברכה ופטורין אבל רב שמעון בעל הלכות גדולות אמר דתמרי ורמוני ושאר מגדים דלאו מזון נינהו לא מפטרי בברכת המזון ולפי דבריו כי אמרי' מיזן זייני ה"מ כשהם עיקר סעודתו אבל לאחר סעודתו טעונין ברכה לפניהם ולאחריהם ויש בדברים אלו מחלוקות גדולות בירושלמי בפת הבאה בכסנין ובתמרים לאחר סעודה אבל אנו מ"מ בפ"י למדנו בגמרתנו בכל שאינו מין מזון ואינו נאכל בכלל מזון בתוך הסעודה אין ברכת המזון פוטרתו וכך הם דברי בעל המאור עצמו בברכות ומעתה אין מחלוקתנו ביין זה כלום וכן מצאתי למקצת הגאונים כאן שצריך לברך על הגפן לכוס של קדוש היום ואף על פי שרב עמרם אמר אם קדם וברך על מזונו יצא לזה שומעין שאמר כהלכה לפיכך מי שיש לו יין בתוך המזון בלילי הפסח אם כדעת רבינו ז"ל ימתין עד שיגמור מלשתות ויברך על הגפן קודם בהמ"ז וכן בשאר ימות השנה אלא שאין בידי להכריע דלא

חזינא שום הפסק אלא להטעינו ברכה לפניו אבל לאחריו לא מצינו אלא בעקירות מקום ובדברים שטעונין ברכה לאחריהן במקומן אבל בחד מושב אפי' בנמלך אין לנו לפיכך על הגפן שבסוף פוטרת הכל וכשאנו הולכים אחרי דברי ראשונים אין לנו בזה אלא דברי הגאון אביהם של ישראל שהוא רבינו שרירא אביו ז"ל השיבו בלשון הזה ד' כוסות הללו כל א' וא' טעון ברכה לפניו משום דבתר קדושא איתסר ליה למישתי עד שדורש מארמי אובד אבי וחותם בגאולה ומן כדאמר הבו נברוך ברכת מזון אסור למשתי עד דמברך ומן כדמברך בין שלישי לרביעי לא ישתה ואיתסר ליה עד שאומר הלל הגדול וברכת השיר אלא לאחריו אמאי מחייב על כל חד וחד הא יתיב ודעתיה אשאר כוסות הללו הילכך מברך ברכה אחרונה ודיו אלו דברי הגאונים ז"ל ויש לנו סיוע בהם לכל טענותינו וכך קבע רב יצחק בן גיאת ומה שאמר הגאון כיון דחד מקום הוא וליכא נמלך למיקם בברכה לבסוף סגי לומר שאם היה נמלך למיקם כשהיה סבור לקום היה מברך בסוף אבל אם לא בירך עד שחזר ונמלך לשתות אינו צריך אלא ברכה אחת לבסוף

תוספות מסכת פסחים דף ק עמוד ב

[...] הלכך אם בירך על היין לפני המזון ודעתו לשתות בתוך המזון א"צ לברך אחריו על הגפן ולא תוך המזון בפה"ג אבל אם נמלך אינו פוטר וגם צריך לברך אחריו ברכה מעין שלש

רא"ש מסכת פסחים פרק י סימן כד

[...] ועוד דאם איתא דיין שלפני המזון טעון ברכה לאחריו כשאין לו יין בתוך המזון אם כן כשיש לו יין נמי בתוך המזון יצטרך לברך אחר יין שלפני המזון קודם ברכת המזון דיין ששתה בתוך המזון אין טעון ברכה לאחריו דהוי דברים הבאים מחמת סעודה בתוך הסעודה ואיך יתכן שיהו נפטרין בברכה ראשונה אחת כיון שאין נזקקין ברכה אחת באחרונה הלא מיד אחר ששתה היין שלפני המזון נזקק לברך אחריו ברכה שאינה צריכה ליין שבתוך המזון הלכך אין מצטרפין כלל ליפטר בורא פרי הגפן הלכך צ"ל דיין שלפני המזון (מ) כיון שבא לפתוח בני מעיים ולהמשיך אדם לתאות אכילה ברכת המזון פוטרתו וא"צ לברך אחריו אף כשאין לו יין בתוך המזון ולא דמי לדברים הבאים אחר סעודה קודם ברכת המזון דטעונין ברכה לפניהם ולאחריהם דהתם סילק מלאכול ואותן דברים אינם בכלל סעודה כלל הלכך אין ברכת המזון פוטרתן אבל דברים הבאים לפני הסעודה כגון פרפראות ויין שבא לגרר ולהמשיך לסעודה בכלל הסעודה הן ונפטרין בברכת המזון

טור אורח חיים הלכות שבת סימן רעב

[...] וא"א ז"ל כתב כסברא הראשונה דיין שלפני המזון נפטר בברה"מ אפילו אין לו לברה"ז כוס דכיון שבא להמשיך האדם לתאות המאכל חשיב כדברים הבאים מחמת הסעודה וכ"ש בכוס של קידוש שהוא צורך סעודה טפי דקי"ל אין קידוש אלא במקום סעודה

Les mots du jour à apprendre :

Fréquent	מְצוּי
Comme par exemple	כְּגוֹן
La différence	הַפְרָשׁ

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Pour la Réfoua chelema de David Ben Meyer

Etudier le Choulhan Aroukh, Mishna Broura et Biour Halaha indiqué (optionnel) du Saïf Vav rapportés ci-après

3. Brahot pour les autres aliments mangés avant le repas

Ces cas-là ne sont pas mentionnés dans le Choulhan Aroukh (comme s'étone le Hayé Adam), mais les Richonim et Aharonim les ont traités.

Il faudra savoir distinguer les différents objectifs de consommation de ces aliments afin de connaître la Halaha, ce qui sera résumé dans le programme du jeudi grâce au Mishna Broua.

Nous rapportons en annexe la Techouva du Iguerot Moshé pour ceux que cela interesse d'approfondir.

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף מא עמוד ב

ואני מסתפק בענין שמועתינו, לפי שרב פפא לא דבר אלא בג' מדות לבד שהן בתוך הסעודה מחמת הסעודה ובתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה ולאחר הסעודה ועדיין יש מדה רביעית שלא נתפרשה והיא דברים הבאים לפני הסעודה ושדעתו לאכול פת אחריהן, לפי שיש לומר שהם כדברים הבאים לאחר הסעודה וטעונו ברכה לפני הסעודה ולאחריהם, או נאמר שהם כדברים הבאים בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה שאף הן מעוררין התאוה וגורמין בריבוי המזון ולפיכך אף הן אינן טעונו ברכה לאחריהם, ולפי הסברא הראשונה עיקר שכל שהוא קודם הסעודה אינו מכלל הסעודה כלל, ונ"ל שהיא כמחלוקת בירושלמי דגרסינן התם א"ר זעירא מן דאנן חמיין רבנן עלין לריש ירחא ואוכלין ענבים ולא מברכין עליהם בסופא לא שיש בדעתם לאכול פת פי' בתמיהא, נראה דלדעת ר' זעירא כל שבדעתו לאכול פת אף על פי שאכל ענבים קודם שיתחיל בסעודה הרי הוא כאלו אכל בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה ואינן טעונו ברכה לאחריהם, אבל למטה משם אמרו בירושלמי רבי בא בריה דרב פפא בעי אהין דאכל סולת ובדעתיה מיכל פיתא מהו מברכה עליה דסולתא בסופא, רבנן דקסרין פשטין ליה צריך לברך בסוף, וכן נראה עיקר

רא"ש מסכת פסחים פרק י' סימן כד

[...] ואותן דברים אינם בכלל סעודה כלל הלכך אין ברכת המזון פותרתן אבל דברים הבאים לפני הסעודה כגון פרפראות ויין שבא לגרר ולהמשיך לסעודה בכלל הסעודה הן ונפטרין בברכת המזון

ערוך השולחן אורח חיים סימן קעו סעיף ה

ודע דממה ששינוי דפרפרת שלפני המזון פוטר את שלאחר המזון ולפני המזון הוא קודם נט"י והמוציא כמ"ש המפרשים ובהכרח כן הוא דאם לאחר המוציא לא שייך ברכה לפרפרת שהרי הפת פוטר ולפ"ז מוכח להדיא דכשאוכל פרפרת לפני המזון א"צ ברכה אחרונה משום דזה שייך ג"כ להסעודה וברהמ"ז פוטרתן דאל"כ אלא שבירך ברכה אחרונה מה שייך שיפטור את שלאחר המזון הא כבר בירך ברכה אחרונה

שם סעיף י

[...] וכן ראיתי לאחד מהגדולים שכתב כן וז"ל וכן מי שאוכל לפני הסעודה פרפראות כמו מיני מתיקה או מיני פירות לפתוח בני מעיים ולגרר ולהמשיך הלב לאכילה וכו' א"צ לברך אחריהם לפני הסעודה שנפטרים בבהמ"ז כמו יין שלפני סעודה אבל אם אוכלן לתענוג בלבד ולא לגררו להמשיך הלב לסעודה צריך לברך לאחריהם ואין נפטרין בברהמ"ז כמו יין של הבדלה [הגר"ז בסי' זה וכן כתב שיי"ש דינו כמו יין וא"צ ברכה אחרונה וכמ"ש בסי' קע"ד סעיף י"ד ע"ש]

שם סעיף ח

וגם בסתירות הירושלמי תמיהני דאם כדברי הרשב"א ה"ל להירושלמי לומר דפליגי אהדדי ולדעתי אין כאן מחלוקת דהך דר' בא הוא לקמן על משנה דפרפרת וז"ל הירושלמי אבל אם בירך על הפרפרת תחלה כל עמא

מודי דלא פטר את הפת ולא מעשה קדירה ר' אבא בעי אהין דאכל סולת ובדעתיה מיכל פיתא וכו' וקשה מאי קמיבעי ליה הא זהו פרפרת ואומר שלא פטר את הפת הרי להדיא דא"צ ברכה אחרונה כמ"ש ונראה דה"פ דוודאי מי שהכין עצמו לאכול פרפרת לפני המזון דא"צ ברכה אחרונה וזהו משנתנו דבירך על הפרפרת לפני המזון אבל ר' אבא בעי מי שאכל סולת בלא כוונה לאכלם לפני הסעודה משום פרפרת להמשיך המאכל אלא לא היתה כוונתו רק לאכול הסולת אך בעת שאוכל נתישב לאכול פת ובזה מסיק דלא פטרוהו מברכה אחרונה שאין לזה שייכות להסעודה כיון שלא אכלו משום פרפרת לפני הסעודה ואין כאן סתירה כלל [...] גלע"ד דדווקא בסתם פירות שאין באין לגרר ולהמשיך הלב לתאוות המאכל אבל בבאין לתאוות המאכל א"צ ברכה אחרונה וגם בכוונת הרשב"א נ"ל כן ואף על פי שמלשונו לא משמע כן מ"מ מוטב לדחוק בכוונתו מלומר דבר שהוא כנגד המשנה ופשיטא בשבת כשנותנין לאחר קידוש מיני מתיקה ושאר דברים ובדעתם שבזמן קצר ליטול ידיהם ולאכול פת דוודאי א"צ ברכה אחרונה שהרי הקידוש הוא במקום סעודה והכל הוא מהסעודה [ואף שבמג"א סי' רמ"ט סק"ו לא משמע כן י"ל שלא אכל תיכף הסעודה והח"א כלל מ"א סי' ד' נדחק בזה ע"ש וא"צ וגם הח"א פסק שלא לברך ברכה אחרונה בשבת אך טעמו לא נ"ל ונלע"ד העיקר לדינא כמ"ש כדעת הגר"ז והרשב"א י"ל כמ"ש וסו"ק]

Les mots du jour à apprendre :

Puisque l'on nous demande	מְדַאבְעֵי לָן
La résolution du sujet	פְּשֻטָא דְמַלְתָא
Déduis le	תְּפִיֵק לִיָּה

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Pour la Réfoua Chéléma de Dan ben David

Les mots du jour à apprendre :

Preuve	רְאִיָּה
Pain	רְפְתָא
La chose dépend	תְּלִיָּא מְלְתָא

Bon Limoud sur Matmidim !

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעו

קעו שהפת פוטר את הפרפרת. ובו סעיף אחד:

א ברכות מ"ב
ב רענו יונה ג שס
במרה

א * ברכך על הפת פוטר את הפרפרת דהיינו פירורי פת (א) דק דק שדיבקים עם מרק או דבש (ב) * ברכך על הפרפרת לא פטר את הפת: הגה זיך על הפרפרת

באר היטב

(א) דק. ואין זה מואר לחם שזריך לזכך צמ"מ ופת פוטרתו דנאים להמשיך מאות המאכל צ"ח ועיין סי' קס"ח ס"ח משנה ברורה

ביאור הלכה

* ברכך על הפרפרת. עיין צמ"מ מה שכתבנו לענין זרקה אחרונה והנה כ"ז שייך גם לענין פת כיסנין דזרכתו צמ"מ כמבואר בסמ"מ קס"ח זריך לזכך עליהם צ"ח קודם הסעודה ולהי"א אם היה לו מיני מונות בתוך הסעודה ויכל לקמון לכתלה על סמך צמ"מ שיזכך אחר הירודה וגם מה שעתה צמ"מ יכיון להדיא לפטור אותם וכי"ל וואס דעמו לאכול המיני כיסנין גם בתוך הסעודה דמן הדין היה זריך לזכך על פת כיסנין צמ"מ אף בתוך הסעודה כמבואר לעיל בסמ"מ קס"ח אלא צמ"מ שמתוך מקודם הסעודה פוטר מצרכה ראשונה גם מה שאוכל מהם בתוך הסעודה או זודאי ממילא גם צמ"מ פוטר את כולם אף לדעה קמיימא וכמו דקי"ל לענין יין בסמ"מ רז"ט ס"ח ע"ש] אכן לענין מה שאנו נוהגין לאכול לעק"ך וקי"ל^ו וכדומה בשבת בשחרי"ת אחר קידוש ז"ע למעשה אין לנהוג דאף לזכורה כ"ו הם פת כיסנין כמבואר לעיל בסמ"מ קס"ח אלא צמ"מ אלא רק מספק נוטין עליהם דין פת כיסנין וכמבואר בלשון המחבר שם ס"ו והיינו משום דספק זרקות להקל ולכן אין מצרכין עליהם רק מעין שלש משא"כ בענינו אם הם לחם גמור זודאי נפטרין צמ"מ לזכך עליהם מעין ג' א"כ זודאי הלא נכון יותר שאף אם אין לו מזה בתוך הסעודה ואפילו לדעה קמיימא לא יזכך עליהם מעין שלש רק יסמון על צמ"מ שיזכך לבסוף דביעבד יוא"ל כו"ע אפילו על פת כיסנין גמורה וכמבואר בחידושי רע"א בסמ"מ ר"ח ס"ו ע"ש] וואף דכתלה זריך עליהם צמ"מ אין חשש דבזר וכמבואר שם בסעיף ו' לענין אם כתלה רזנו לאכול רק מעט ואח"כ אכל כדי קביעות ע"ש] וטוב שיכין בעת צמ"מ לפטור אותם עיין שם שצ"ח ע"ש. ואף דצ"ח כלל מ"א ראיתי שכתב דאף צ"ח לזכך קודם הסעודה זריך לזכך צ"ח לא נהירא וכי"ל:

עליהם בתוך הסעודה (ו) כגון פירות ודעמו לאכול פירות גם הסעודה א"כ היא הכל לזכך סעודה וא"ל לזכך אחריהם דצמ"מ יפטור הכל כמו מה שפוטרת מה שאוכל בתוך הסעודה ואם לא יאכל פירות בתוך הסעודה זריך לזכך צ"ח עליהם דכיון שאכלן קודם הסעודה אין שייך לזכורם כלל. ואפילו אם לא זיך צ"ח קודם נט"י זריך לזכך בתוך הסעודה. (ב) כ"ז בשאול פירות וכי"ל אכל אם אכל קודם הסעודה דברים שא"ל זרקה עליהם כשאכלן בתוך הסעודה [כגון מיני לפתן ופרי אדמה שקורין ערד עפ"ל או בולבע"ם וכדומה] א"כ אפילו אם דעמו לאכול מהם גם בתוך הסעודה אינו מועיל להם כלל הזרקה ראשונה דלנ"ה הם נפטרין ע"י זרקה המוילא וע"כ מה שאוכל קודם הסעודה אין שייך כלל להסעודה (ח) זריך לזכך עליהם זרקה אחרונה זורא נ"ר. ולענין יין ושאר משקין מבואר בסמ"מ קע"ד סעיף ו' א' ג' אכן אם אכל קודם הנטיה (ט) פרפרות להמשיך הלז לאכילה ולפתוח הנטי מעיים [כגון מיני מתיקה שקורין אי"ין גימאכ"ץ] או דבר מלוח וכדומה

שער הציון

(א) עו"מ: (ז) וכתב שם שאף דבעלמא פוטר דביעבד זרקה צמ"מ לפת היינו הכא שזריך רק על אותו פת דאין להכריע על מה לחול אכל כאן שזריך על הפרפרת אלא דנמשכתו חשב לפטור הפת אינו פוטר עכ"ד ע"ש: (ג) הגר"י דאף דמיני מזון נינהו דהכריעו האחרונים לקמן בסמ"מ ר"ח ס"ו צמ"מ פוטר אותם היינו דביעבד כשזריך עליהם אכל לכתלה זודאי אין לו לשנות הזרקה שמתקן חו"ל וכן מבואר שצ"ח ע"ש: (ד) ח"א כלל מ"א ע"ש: (ה) ח"א שם ונראה לכאורה שמקורו הוא מדברי המאור בפרק ע"פ לענין ד' כוסות ואינו ראיה גמורה דאפשר דהוא לא כתב כן רק לענין יין שזא לפטור היין שבתוך הסעודה וממילא אינו יכול לזכך צ"ח מקודם אלא לא צמ"מ מזון שאין זריך זרקה בתוך הסעודה ואפשר דמקורו הוא מדברי הר"ן שם שהשיג על המאור וכתב דזכרי הגאונים הוא רק דייסא ע"ש ומשמע עכ"פ דדייסא מודה לדין המאור דאף בשאל מקודם הנטיה ודעמו לאכול גם בתוך הסעודה דא"ל זרקה מקודם ונפטרין צמ"מ ולדינא ז"ע דמהפוסקים שפוגרין בסי' ר"ח דייסא אם אכלן אחר גמר סעודתו קודם צמ"מ אין נפטרין צמ"מ לכתלה [ורק דביעבד כשכוון לפטור גם דייסא] זריך לזכך עליהן הזרקה מעין שלש המיוחדת להן וכן קי"ל לדינא משמע לכאורה דכ"ש שזריך לזכך זרקה אחרונה כשאכל קודם התחלת הסעודה דלא נמחייב עוד כלל צמ"מ [ודברי הר"ן הוא רק לשיטתו דגם לכתלה יוכל לפטור צמ"מ ע"ש] וצמ"א בסמ"מ רמ"ט הביא בשם אור זרוע ג' כ' דזריך לזכך זרקה אחרונה קודם הסעודה ונח"א נדחק ליישב זה: (ו) וטוב שיכין פירוש בעת צמ"מ לפוטרו דבזר זודאי יואל דביעבד: (ז) ח"א: (ח) אף דצ"ח העמיק דבר זה בפסיקא ומתמת זה הממיר שלא יאכל קודם הסעודה כ"א פחות מכזית לע"ד אין להממיר בזה כלל דהלא מקורו הוא מדברי המ"א בסי' קע"ד סקי"ד שזיך כן מדברי המאור והוא עלמנו השיג ע"ו בסי' נש"א שאין מדברי המאור ראיה ע"ש ואפי' צאופנים שפוטרו הזרקה שקודם הסעודה מה שבתוך הסעודה דעת הרמב"ן ור"ן לזכך צ"ח וזה אין לנו שום פוסק שפוטרו כן וכן פסק הגר"י בסמ"מ קע"ד אות ו' לענין שאר משקין והשיג ג"כ על המ"א דממאור אין שום ראיה ע"ש: (ט) הרא"ש בפרק ע"פ וכוותיה פסק המחבר לעיל בסמ"מ קע"ד ס"ו לענין יין וכן פסק הגר"י בסי' זה אכן לפי מה שצ"ח שם צמ"מ דהרבה פוסקים חולקין על הרא"ש לענין יין אף דגרי"ר א"כ ה"ה בענינו לכתלה טוב לזכור לאכול פחות מכזית:

פיקוחי דברי הרב: א) בשו"ע הרב בסעיף ג' כתב שמי שאוכל לפני הסעודה פרפרות כמו מיני מתיקה או מיני פירות לפתוח בני מעיים ולגרו ולהמשיך הלב לאכילה אף על פי שאין לו פרפרות אחר הסעודה לפוטרו אין צריך לזכך אחריהם לפני הסעודה שנפטרים בהמה"ז וכי, אבל אם אוכלם לתענוג בלבד ולא לגרו ולהמשיך הלב לסעודה צריך לזכך אחריהם. ב) בשו"ע הרב בסעיף ג' כתב רק לתענוג. ג) ובסידור כתב ונכון לזכך ברכת מעין שלש על מה שאכל ורשה מעט ואחר כך יטול ידים ויזכך המוציא ויחל ע"ד שישבע ויזכך ברכת המזון אף שהשיבוע אינה מאכילה שניה בלבד, ובתנאי שבאכילה שניה יאכל לפחות שיעור ד' ביצים.

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעו קעז

עט באר הגולה

(ג) פוטר מעשה קדשה שהוא דייקא וכיוצא בו וכן אם צריך על מעשה קדשה פוטר את הפרפרת (גמרא פרק א' ברכות מ"א לפי החוספות והרא"ש וכן לבעל ה"ב):

קעז דברים הבאים בתוך הסעודה ואחר הסעודה מה דינם. ובו ה' סעיפים:

א *דברים הבאים בתוך הסעודה אם הם דברים הבאים מחמת הסעודה דהיינו דברים שדרך לקבוע סעודה עליהם (א) * ללפת בהם את הפת כגון בשר ודגים וביצים וירקות וגבינה ודייסא ומיני מלוחים אפי' אוכלם (ב) בלא (ה) [א] פת אין טעונין ברכה לפנייהם דברכת המוציא (ג) פוטרין ולא לאחריהם דברכת המזון פוטרין ואם הם דברים הבאים שלא מחמת הסעודה דהיינו שאין דרך לקבוע סעודה עליהם ללפת בהם את הפת (ד) * כגון תאנים (ו) וענבים (ה) וכל מיני פירות

שערי תשובה

באר היטב וסי"ג דאפילו אינו צריך להמשיך פת פוטרין כיון שהן עומן מוון מ"א: [א] פת. עשה"ט ומ"ש אם לא נשנת ויו"ט עין יד אפרים מ"ש ועין באהעו"ז סי' קע"ד שהכריע דהפת פוטר כיון דרוב פעמים הפת עיקר

(ח) פת. דהן טפלים לפת. ואם אין חפץ לאכול פת ואוכל מעט פת ומצרך עליו המוציא י"ע אי פוטר המאכלים דהא לא קי"ל כמ"ד פת פוטר כל מיני מאכלים אלא דוקא בקובע סעודתו על הפת אמרינן דכל המאכלים מחמת הפת הן צאים אצל כשאין חפץ לאכול פת אינו פוטר וכ"ש אם אוכל פחות מכזית ואפשר לומר כיון דדרך לקבוע סעודה עליהם הפת פוטרין לכן יצרך עליהם ולא על הפת אם לא נשנת ויו"ט מ"א: (ג) וענבים. ה"ה כל דבר

ביאור הלכה

וכדומה] אין לצרך עליהם זרקה אחרונה דהם שייכים לסעודה ונפטרין בזה"מ. (ד) דע דהא דמותר לאכול קודם המוציא דברים שא"ל זרקה תוך הסעודה כגון המוציא זכות ב' דוקא שאין

דעתו לאכול חייב אצל אם השלמן ערוך והלחם לפניו אסור לגרום זרקה שא"ל אלא יצרך המוציא על הלחם ויפטר שארי דברים [ח"א] וי"א דלם אהב יותר לאוכלן קודם הסעודה מלאכלן בתוך הסעודה (י) אין צוה משום גרם זרקה שאינה זריכה. ואם הם

דברים המושפין הלז (יא) לתאות המאכל צודאי יש לסמוך להקל לאכלן קודם הסעודה: (ג) פוטר מעשה קדשה. שזכרתן נמי בזה"מ: * (א) ללפת בהם וכו'. ודייקא אף שהיא עבה (א) ואינו מלפת בהם הפת ונאכל בפ"ע מ"מ (ב) כיון שנאכל להשיע עיקר סעודה היא ונטפלת להפת וה"ה כל מיני תבשילין הרגילין לצוה לתוך סעודת הפת [רא"ש]: (ב) בלא פת. דכיון שחמיד צאים ללפת את

הפת (ג) מעיקר הסעודה הם ונטפלים להפת: (ג) פוטרין. ואם אינו חפץ לאכול פת אלא אוכל מעט פת כדי לפוטרם (ד) כחצו האחרונים דיש להסתפק אם יכול לפוטרם דלא שייך לומר שהם נטפלים להפת כיון שלא היה חפץ באכילתו וכ"ש כשאוכל רק פחות

מכזית או אולי כיון דדרך העולם לקבוע סעודה על הפת זרקה הפת פוטרין בכל גווני וע"כ כתבו דבאופן זה טוב יותר שיצרך על השארי דברים הזרקה הראויה לכל אחת ולא יאכל פת כלל (ה) אם לא נשנת ויו"ט דאז מזה לאכול כזית פת חשוב הוא

ועשו הכל טפלים לו: (ד) כגון תאנים וכו'. וכן כל דבר (ו) שצא רק לקינוח ולא להשיע. ואפילו היו הפירות לפניו נשעה שצריך המוציא. ואפילו הם (ו) מצושלים ג"כ אין הפת פוטרין כיון שאין שייכים לפת [אחרונים] ואפילו אם ביטלו הפירות עם צמר משמע

ממנה (ח) אחרונים לדרך לצרך עליהם דאין הפירות נעשין טפילין להצטרף והוא דלא כדעת הח"א שכתב (ט) דהפירות טפילין לגבי הצמר אכן כפסר יד הקטנה מלאחי שמה"ג ג"כ לומר דלא יצרך אלא דכח טעם אחר צוה דהיכא דמבשל הפירות עם צמר או עם

סומן ודבש ועושה מהן תבשיל [שקורין עפ"ל זימע"ס] או האגסים שקורין צארי"ן] נראה שכל עיקרן הן צאין למזון ולסעודה ולא לקינוח

צנעלמא אלא חזרת תבשיל כשאר תבשילין שנעשין מלפני וירק שא"ל לצרך עליהם מטעם זה ומסיים ללגלג יד ספק כשרואה לאכול זימע"ס מפירות מצושלים יקה מחלה איוה פרי חי ויצרך עליה להוציא את זה ואם אין לו פרי חי יאכל מחלה וסוף

עם פת ע"ש. ואין בכלל זה מה (י) שצריך מעט פירות מצושלין לקינוח סעודה [שקורין קאמפאט"ס] דהא אין צא למזון כלל רק לקינוח סעודה וצריך זרקה: (ה) וכל מיני פירות. ה"ה חזרת וקשאין ומלפפונות חיינן או טנון ובלג ג"כ צריך לצרך עליהן אכן אם אוכל

חזרת

שער הציון

מתרגם: ליפתן תפוחים ליפתן

(י) הגר"ז צימן רמ"ט ע"ש ועיין כמה שכתבו בצאור הלכה שם לענין מה שאוכלין אחר קידוש קודם נט"י: (יא) עין במשנה מ"ב ברש"י שהיו רגילין להביא פרפרות קודם הסעודה וכן מסתבר אחרי דהם הגורמין שאכל אח"כ: (א) כדאמרינן בצמרא על דייקא הני צנעלי טפשי דלכלי נהמא

בנהמא: (ב) מר"י והר"ז בשם ר"ח וש"פ [ולאפוקי משיטת רש"י] ולשון המחבר דכלל הכל בהטעם דמלפת בהם הפת דחוק הוא: (ג) מוציא בפוסקים: (ד) מ"א ור"א והגר"ז ומגן גבורים ע"ש מש"כ על דברי אבן העזר: (ה) לצושי שרד ור"א ומחלית השקל ועיין פמ"ג: (ו) מ"א וש"א: (ז) ואף

במקומות שנהגו לאכול פירות מצושלים בכל סעודה לבסוף ג"כ מסתברא לכאורה דלא חשיב כדברים הבאים מחמת הסעודה כיון שעכ"פ רק לקינוח הם צאים ולא ללפת הפת וגם לא למזון ולשונע [וכן משמע באו"י] בשם ר"ח וערוך דאף דברים הבאים בתוך הסעודה אצל רק לקינוח ולא ללפת הפת

צריך זרקה בתמלה] ואינו דומה למאכל הנעשה מירקות [שקורין מערי"ן וכדומה] המוציא בש"ק בסוף הסעודה דגם שם אין דרך ללפת בהם הפת ואפ"ה מנהג העולם שלא לצרך עליהן דהאם הוא מעיקר סעודה שצא למזון ולא לקינוח צנעלמא דומה לדייקא שהסרימו הפוסקים שלא לצרך עליו אף

שאינו צא ללפת משום דצא למזון ולשונע ולא לקינוח משא"כ בפירות שצא חמיד רק לקינוח צנעלמא אכן אם עושין מהן תבשיל שקורין זימע"ס אפשר שהוא דומה לתבשיל הנעשה מלפת [שקורין מערי"ן] דבאופן זה יש לומר דהוא צא ג"כ למזון ולשונע ולא לקינוח ועיין בפנים מה שכתבו בשם יד

הקטנה: (ח) מ"א והגר"ז ודה"ח [ודה"ח קי"ר מחד בלשוננו ור"ל אפילו עם צמר יש להסתפק וכלשון המ"א]: (ט) ונאמת דברי הח"א ששיגה על המ"א שלא מנא כן באגור תמוהין דאין כוונת המ"א להביא ראיה לענין מצושלין עם צמר [דזהו היה פשיטא ליה מנא הקטנה דאין הפירות נעשין טפל להצמר שמחייב תבשיל להטעימו ואפילו אם כוונתו לצביל הצמר גופא ג"כ מ"מ אין הפירות נעשין טפל להן] רק כוונתו להביא ראיה דגם האגור היה

חושש להמיר שהאוכל פירות בסעודה עם הפת יאכל מחלה מעט בלי פת ויצרך עליהם: (י) שם צד הקטנה:

ליקוטי דברי הרב: א) כסידור סדר ברכת הנהנין פרק ד' אות ב' כתב ויש מסתפקים בפירות מבושלים כשאוכלם למזון ולתבשיל אם לברך לפניהם ולכן יש לאכול מהן מעט קודם הסעודה ולברך עליהם. ופירוש מעט כוונתו שיאכל פחות מכזית וכמבואר בשו"ע הרב סי' תע"ז סעיפים יז-יח. ב) ובקונטרס אחרון אות ב' משמע דאם האוכל בא למזון ולשונע יכול לאכול מעט פת כדי לפוטרן (עיין בתהלי"ד ס"ק ב')

ANNEXE :

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן לג

בענין יין דקידוש ומיני מזונות שנוהגין הרבה לאכול קודם הסעודה אם יכול לסמוך לכתחלה על בה"מ דאחר הסעודה, וכן בשתה יין בימות החול קודם הסעודה י"ג תמוז תש"ל. מע"כ ידידי הרב הגאון מהר"ר חיים אלעזר פריעדמאן שליט"א.

הנה בדבר אלו הטועמין בשחרית שבת אחר קידוש מיני מזונות ונוטלין תיכף להסעודה אם צריך לברך ברכה אחרונה או בה"מ פוטרנו, יש איזה חלוקים דבפרפרת וכן כיסנין ודאי איתא במ"ב סימן קע"ו סק"ב, דאיכא פלוגתא דלדעה ראשונה באכלן לתענוג או להשביע קצת צריך לברך ברכה אחרונה קודם הסעודה, ולדעה שניה אם דעתו לאכול מיני מזונות גם בתוך הסעודה נחשבת לאכילה אחת ויכול אף לכתחלה לסמוך על בהמ"ז שיברך אחר הסעודה. אך מסיק המ"ב דיצטרך לכיין להדיא בבה"מ לפטור גם מה שאכל מקודם הסעודה. ומדמה זה להא דבאבן העוזר סימן ר"ח סעיף י"ז באכל דייסא אחר הסעודה דהיינו אחר שמשך ידו מן הפת שאז מחוייב לברך לפניו ולאחריו, שמחדש שם דיוצא כשיברך בהמ"ז דעדיף מתמרים, ומש"כ בתר"י בשם רבני צרפת דאין דייסא נפטר בבה"מ הוא בלא נתכין לפטור הדייסא, שלכן סובר המ"ב דכן הוא במיני מזונות שאכל קודם הסעודה ואכלם גם בתוך הסעודה שסובר דעה שניה דנפטר בבהמ"ז שצריך לכיין לפטור מה שאכל מקודם. ולע"ד לא דמי כלל דהתם כשאכל הדייסא אחר שמשך ידו מהפת הא אין שייך כלל להסעודה, ויש דסברי שאף על פת צריך ליטול ידיו ולברך המוציא, עיין /או"ח/ בסימן קע"ט, והוי הנידון רק דיפטר בבה"מ שיברך על הפת גם על הדייסא, דאם היה אוכל פת להסוברים דצריך לברך המוציא ולאחר שנטל ידיו לבהמ"ז שלכו"ע להתמירין שיאכל עוד פת הוא דוקא בברכת המוציא, היה נפטר בבה"מ אחד על שתי הסעודות, סובר אבן העוזר שכיון שהדייסא אינו שייך להסעודה וצריך לברך ביחוד עליה אף ששייך שיפטר גם בבה"מ, לא נפטר בבה"מ שמברך על הפת גם על הדייסא אלא כשנתכין לפוטרה, דל"ד לאכל פת אחר גמר סעודה לכל אחד כדאית לו שנפטר אף בלא כוונה בפירוש דהרי לכתחלה צריך לעשות כן, אבל בדייסא אחר גמר הסעודה לא שייך זה, דהרי דין לכתחלה שלה הוא במעין שלש דוקא כדאיתא בסימן קע"ז סעיף ב' /או"ח/ והוא אף בדייסא וכה"ג, שלכן אם רוצה לפוטרה בבה"מ כדן הדיעבד צריך כוונה בפירוש ע"ז. וכמפורש זה בלשון אבן העוזר שכתב וכן אם בירך בה"מ ולא כיוון בפירוש לפטור גם הדייסא להדיא אז צריך לברך אחר הדייסא משום דלכתחלה צריך לעשות כתיקון חז"ל, וכדהביא ראייה מברכת שהכל דאף דעל כולם אם בירך שהכל יצא הוא דוקא בנתכין בפירוש מאחר שלכתחלה אין לעשות כן. וא"כ הכא דאכל קודם הסעודה שלדעה שניה כשאכל ממנו גם בתוך הסעודה נחשבת לאכילה אחת, ויכול מטעם זה אף לכתחלה לסמוך על בה"מ שיברך אחר אכילתו על הפת אין טעם להצריך שיכין בפירוש. וצ"ע כוונת המ"ב בהדמיון להא דאבן העוזר, רק לחומר א בעלמא מדמה להצריך לכיין בפירוש אבל בדיעבד גם המ"ב יסבור שיצא אף בבירך שתמא אף שבהדייסא דאחר הסעודה גם לא יצא אף בדיעבד כשלא נתכין בפירוש גם על הדייסא לאהעו"ז

ואם הוא באופן שעל המין כיסנין שיאכל בתוך הסעודה יצטרך לברך עליהם, ואוכל גם קודם הסעודה מין כיסנין ויפטור מברכה ראשונה גם מה שיאכל ממנו בתוך הסעודה, מסיק המ"ב שלכו"ע נפטרין הכל בבהמ"ז, וכוונתו אף לדעה ראשונה שלא פליג אדעה שניה אלא כשמה שאוכל בתוך הסעודה לא צריך לכלום למה שאכל קודם הסעודה דהם נפטרו בברכת הפת, דדעה שניה סובר שבזה לבד שאכל ממנו קודם אכילה ובתוך האכילה נחשבו כאכילה אחת השייך כולו להסעודה, ודעה ראשונה סובר שבזה לבד אין להם שייכות זל"ז ולכן מה שאכל קודם הסעודה לא שייך להאכילה שבהסעודה שלכן צריך לכתחלה לברך ברכת מעין שלש קודם הסעודה, אבל כשהאכילה שבתוך הסעודה הוצרך להאכילה שקודם הסעודה נחשב אכילה אחת ונחשבו בשביל אלו שאכל בתוך הסעודה גם אלו שאכל קודם הסעודה שהם שייכין להסעודה. ואף שלא ברור כל כך בסברא אלא כשכל אכילתו קודם הסעודה היתה כדי לפטור את מה שיאכל בתוך הסעודה, דנמצא דמה שאכל קודם הסעודה היה אך ורק בשביל האכילה דבתוך הסעודה הוא ודאי שייך להסעודה, אבל כשאכילתו היתה לרצון האכילה אז קודם הסעודה רק שממילא נפטרו גם אותם שיאכל בתוך הסעודה אין בזה טעם כל כך להחשיב גם אלו שקודם הסעודה ששייך להסעודה. אבל מ"מ מסתימת הדברים משמע שאף בכה"ג סובר המ"ב שנפטרין הכל בבה"מ, וגם אף לסמוך לכתחלה על בהמ"ז

אך למש"כ המ"ב דבלא בירך עד אחר שבירך בהמ"ז נפטר בבה"מ גם לדעה ראשונה, משום דדייסא וכל מיני מזונות עדיפי מתמרים כהאחרונים שהסכימו לדינא שלא כהמחבר /או"ח/ בסימן ר"ח סעיף י"ז כדכתב שם בס"ק ע"ה, הרי נמצא בהכרח שאם יצטרך לברך על מה שיאכל מהכיסנין בתוך הסעודה אין לו לברך ברכה אחרונה קודם הסעודה כדי שלא לגרום ברכה שאינה צריכה למה שיאכל בתוך הסעודה, ובפרט אם הם דברים שהם במחלוקת אם מברכין עליהם בתוך הסעודה, שלא יוכל לאוכלם כלל כשיברך ברכה אחרונה על מה שאכל

קודם הסעודה, ונמצא שהנידון הוא רק דלאחר הסעודה ואכילת הכיסנין שבתוכה יברך לדעה ראשונה ברכה אחרונה תחלה ואח"כ יברך בה"מ, סובר המ"ב שפיר דזה גופיה שאינו יכול לברך ברכה אחרונה אלא עד אחר הסעודה עושה שהוא שייך להסעודה ויכול לסמוך לכתחלה על בה"מ, אף שבאכל דייסא אחר הסעודה משמע מאהעו"ז דלכתחלה יברך ברכה אחרונה קודם בהמ"ז ורק בדיעבד כשנתכוין לפטור גם הדייסא נפטר, מ"מ באכל קודם הסעודה ולא היה יכול לברך קודם כדי שיוכל לאכול הכיסנין בתוך הסעודה בלא ברכה יכול לסמוך לכתחלה על בהמ"ז

ובאכל לעקאך וקיכלאך קודם הסעודה שברוב הפעמים הם המינים שאוכלין אחר קידוש, כתב המ"ב שם דנכון יותר שאף לדעה ראשונה לא יברך עליהם ברכה אחרונה קודם הסעודה אלא יפטרנו בבה"מ אף שלא יאכל כלום ממנו בתוך הסעודה, מטעם דכתב בבאור הלכה דסובר דרק מדין ספק נותנין עליהם דין פת כיסנין ורק מספק נפטר במעין שלש, לכן טוב יותר לכו"ע לסמוך ליפטר בבה"מ. אבל לכאורה הספק שכתב הב"י /או"ח/ בסימן קס"ח אינו אלא על עיסה שנילושה במעט דבש ומעט תבלין כמפורש בב"י, שזה הא פסק הרמ"א שם בסעיף ז' שהוא פת גמור אבל כשיש בהם הרבה דבש ומיני מתיקה שקורין לעקאך שכתב הרמ"א שזהו פת בכיסנין הוא בדין ודאי ולא ספק, וכן משמע בט"ז שם /או"ח סי' קס"ח/ סק"ז ובהגר"א, והט"ז כתב על מש"כ הב"ח בשם מהרש"ל דגם על לעקאך אין לברך במ"מ, אא"כ התבלין והדבש עיקר מקמח מעט הם דברי יחיד, וא"כ הם ודאי פת כיסנין. אך אולי ראה המ"ב לחוש גם למהרש"ל דלא כהטורי זהב מחמת שהב"ח הביא עוד אחרונים שהחמירו בזה. אבל מיני הקייקס שבמדינתנו ודאי גם למהרש"ל והב"ח ודעימייהו יודו שהם ודאי כיסנין, דהרי הצוקער והביצים והשמן הוא כמעט מרובה מן הקמח, שלכן הם בדין כיסנין ודאי שלהמ"ב איכא שני דעות באם אכל מהם גם בתוך הסעודה ולא הכריע, וכשלא יאכל תוך הסעודה סובר המ"ב שלכו"ע יברך ברכה אחרונה קודם הסעודה, ובאם צריך במה שיאכל תוך הסעודה ליפטר בהברכה שבירך על מה שאכל קודם הסעודה סובר המ"ב שלכו"ע לא יברך ברכה אחרונה אלא יכוין לפטור אותם בבה"מ, ולמה שכתבתי אין צורך לכוין בפירוש אבל ראוי להחמיר כדכתב המ"ב. ובדיעבד סובר המ"ב שאף שלא אכל מהם בתוך הסעודה נפטר בבה"מ, אבל בזה צריך להחמיר שכוין בפירוש לפטור מה שאכל מהקייקס אחר הקידוש קודם הסעודה מאחר שלכתחלה היה צריך לברך ברכה אחרונה קודם הסעודה, לסברת המ"ב בשעה"צ סימן ר"ח אות ע"ה דלאהעו"ז שצריך לכוין בפירוש על הדייסא שאכל אחר הסעודה כ"ש שצריך לכוין בפירוש על מה שאכל קודם הסעודה עיין שם

אבל לסברתנו הא הקשה בשעה"צ שם מהר"ן פ' ערבי פסחים שאיירי בדייסא שאכל קודם הסעודה, שהרי קאי על בעה"מ שאיירי לענין השתי כוסות יין בליל פסח ששותין קודם הסעודה שבה"מ פוטר אותן, וע"ז כתב הר"ן שלא אמרו הגאונים שברכת שלש פוטרת מעין שלש אלא בדברים של מזון כדייסא וחביץ קידרא, הרי סובר הר"ן שבה"מ פוטר הדייסא שלפני הסעודה והוא אף בסתמא עיין שם שנשאר בשביל קושיא זו צ"ע לדינא. ולכאורה הכ"ש לא מובן דאפשר לא דמי דמה שאכל אחר שמשך ידו מן הפת שלענין המציאות ג"כ לא שייך מה שאכל אז להסעודה דאף כשיאכל פת אחר זה נמי הוא סעודה אחרת, והנידון הוא רק ליפטר בבה"מ אחד על שני הדברים שבזה כיון שלכתחלה הוא דין דעל דייסא צריך ברכה מעין שלש לא נפטר בסתמא בבה"מ שאינו כהתקנה, אבל בדייסא שלפני המזון והיה דעתו לאכול אח"כ כהא דב' הכוסות של פסח דקודם הסעודה, דבפת כה"ג באם עבר ואכל פת קודם הסעודה בשוגג ואף במזיד ואח"כ נטל ידיו ובירך המוציא על פת אחר, הרי ודאי לענין המציאות הוי הפת שאכל קודם הנטילה וברכת המוציא ג"כ מאותה הסעודה וכשיברך בה"מ לא יתחשב שבה"מ אחד פטר שתי סעודות, אלא שפטר סעודה אחת, דהא ודאי סעודה אחת הם מתחלת אכילתו אף מה שאכל קודם הנטילה והמוציא, וא"כ הרי דייסא שאכל נמי יש להחשיב לענין המציאות התחלת אכילתו מהדייסא שאכלה קודם הנטילה והמוציא וזה היה בהיתר גמור, לכן נהי שמצד חשיבות אכילה דאותה סעודה לפטור מברכות על מה שיאכל באמצע הסעודה הוא רק מברכת המוציא ומצד זה יש לו לכתחלה לברך ברכה אחרונה קודם הסעודה, עכ"פ לענין דיעבד מאחר שיוציאין על דייסא גם בבה"מ, נפטר בבה"מ שעל הפת גם על הדייסא אף בסתמא דהא הבה"מ הוא ברכה על מה שאכל בהסעודה לא רק על הפת, וגם דייסא זו שאכל קודם הנטילה וברכת המוציא הרי היא בכלל אכילתו בסעודה זו מאחר שלענין המציאות גם הדייסא הוא מהאכילה דסעודה זו, וא"כ לא קשה מהר"ן על אבהעו"ז ושניהם הוא כדינא

אך יש להקשות לא מצד הכ"ש שזה אדרבה תמוה איזה כ"ש הוא וצ"ע בכוונת המ"ב בהכ"ש, אלא מהראיה דברכת שהכל שהביא אהעו"ז דזה שייך לכל מקום שרק בדיעבד יוצאין שיש להצריך כוונה בפירוש לצאת במה שרק בדיעבד יוצאין, אבל אפשר דשאני ברכת שהכל שליכא צרוף מצד הדברים שאכל למה שיאכל, אבל בדברים שכבר אכלם להשביע בכל מידי דזיין הוא שייך לענין זה, וגם יותר מזה איכא צרוף להו מצד החיוב לברך שכבר נתחייב מאחר שהוא ברכה אחר האכילה שלא כתחלת האכילה שליכא הכרח לאוכלם ולברך

עליהם, עדיף מברכת שהכל ולא הביא הראיה אלא לרוחא דמילתא. ולפי זה אפשר אין צורך לכיין לצאת בפירוש, אבל יש להחמיר לכיין לצאת עכ"פ כיון שסובר כן המ"ב אבל הוא חומרא בעלמא לא מעצם הדין

ובמחלוקת שתי הדעות שבמ"ב לא הכריע אך בשעה"צ אות ה' נוטה לדעה ראשונה שצריך לברך ברכה אחרונה, אף שהכ"ש שכתב אינו מובן למה שכתבתי מ"מ לדינא יש עכ"פ לברך ברכה אחרונה קודם הסעודה לכתחלה כמו שנוטה בשעה"צ, דכיון דליכא בזה משום ברכה יתירה שאינה צריכה עדיף לן להחמיר לברך ברכה אחרונה לצאת דעה הראשונה. ונמצא שלדינא הוא כדכתב כתר"ה אף שלא פשוט כל כך

ובאם אכל פרפראות להמשיך הלב לאכילה ולפתוח הבני מעים, מסיק המ"ב שם /או"ח סי' קע"ו/ דאין לברך עליהם ברכה אחרונה דהם שייכין להסעודה ונפטרין בבה"מ, ודלא כהד"מ שכתב דדברי הרא"ש הם דוקא כשבאין לאחר המוציא. ופלא שבשעה"צ /או"ח סי' קע"ו/ אות ט' שכתב שיש הרבה חולקין על הרא"ש אף לענין יין דגריר ומחמת זה כתב שטוב לכתחלה ליזהר לאכול פחות מכזית, לא הזכיר הא דהד"מ שאף להרא"ש צריך לברך ברכה אחרונה

ודברי הד"מ תמוהין מאד. ומה שרוצה כתר"ה לומר דמה שאירי הרא"ש על דברי הרי"ף שהם הכוסות דפסח ששותין במקום הסעודה, דאף כוס של הגדה הוא במקום הסעודה דהא הגדה אומרים במקום שהמצות מונחין, שלכן נחשבים מהסעודה, וכוונת הד"מ הוא שייך בימי החול ששתה קודם הסעודה וכן הפרפראות שג"כ סובר הרא"ש דנפטרין בבה"מ הוא דוקא כשבאו אחר המוציא, פשוט שאין לומר כן דהא הרא"ש כתב אף על שנפטר על ב' הכוסות שבפסח בבה"מ, שהוא כיון שבא לפתוח בני מעים ולהמשיך אדם לתאות אכילה, הרי מצד זה שהם כוס של קידוש וכוס של הגדה שצריכין להיות במקום סעודה סובר שלא היו נפטרין בבה"מ, אלא משום שפותחין בני מעים וממשיכין אדם לתאות אכילה נפטרין, ואף שלא באו בשביל זה דהא באו רק למצוה דחייבו רבנן לשתות ד' כוסות בפסח, מ"מ כיון ששתיה זו עושה לפתוח בני מעים אף שלא נתכוין בשתייתו לזה בכלל הסעודה הן. וכמפורש זה בק"נ /פסחים פ"י/ סימן ד' אות ס' שכתב על כוס יין של קידוש והבדלה כשהוא קודם המזון דא"צ לברך ברכה אחרונה דבה"מ פוטרין דהוא משום שטובים לפתוח בני מעים, ומסיק והכא נמי אף על פי שאינו שותה להנאתו דהא כוס של חובה הוא, היינו דהוקשה לו הא אינו שותה בשביל התועלת לפתיחת בני מעים לאכילה אלא רק לחובה דקידוש והבדלה, ומתוך מ"מ איהו מילתיה דידיה עביד, היינו דאף שלא נתכוין לזה מ"מ כיון שעכ"פ היין דידיה עביד שפותח בני מעים הם בכלל הסעודה, הרי מפורש בק"נ שליכא מעלה בזה שהוא כוס של קידוש אלא רק משום דאיהו דידיה עביד לפתוח בני מעים. ואף שאפשר שרק בכוס של הבדלה שנמי כתב הרא"ש דנפטר בבה"מ הוקשה להק"נ משום דא"צ במקום סעודה, לא משמע כן מדלא כתב בפירוש שרק על כוס הבדלה הוא מקשה, אלא ודאי שבשביל שצריך הקידוש להיות במקום סעודה לא היה נפטר בבה"מ אלא משום דמועיל לפתוח בני מעים דלכן היתה הקושיא גם על כוס של קידוש כמו על של הבדלה ותיריך על תרווייהו משום דעכ"פ היין דידיה עביד שפותח הבני מעים

אבל אף שהק"נ סובר דגם בהבדלה נפטר בבה"מ לכתחלה אף כשאין לו יין לתוך הסעודה ודייק כן מלשון הרא"ש בסוף סימן ד' עיין שם, מ"מ הטור מחלק להרא"ש בין קידוש להבדלה, דבסוף סימן ער"ב /או"ח/ הביא מהרא"ש שנפטר מברכה אחרונה דעל כוס של קידוש בבה"מ אף שלא יהיה לו יין לתוך הסעודה ולבה"מ, מטעם דהיין בא להמשיך האדם לתאות המאכל, ובסימן רצ"ט /או"ח/ בכוס של הבדלה כתב שדוקא כשיהיה לו יין בתוך המזון פוטר בברכת בפה"ג שעל כוס הבדלה גם את היין שבתוך המזון ואז א"צ לברך ברכה אחרונה על כוס הבדלה, אבל כשלא יהיה לו יין לתוך המזון אפילו לסברת א"א ז"ל גבי קידוש שא"צ לברך אחריו הבדלה שאני שאינה צורך סעודה, ואף שבקידוש שנפטר בבה"מ כתב גם הטור בעצמו כמו שמפורש בלשון הרא"ש דהוא משום דממשיך לתאות המאכל, סובר הטור דהרא"ש מצריך תרתי טעמי גם הא דקידוש הוא דוקא במקום סעודה, ואף שלשון וכו"ש בכוס של קידוש שהוא צורך סעודה שכתב הטור לא משמע שהוא עוד טעם ומצריך תרתי אלא שמצד זה איכא כ"ש, ידעינן ממה שכתב /או"ח/ בסימן רצ"ט דכוונתו היה לדוקא שבעי תרתי שלכן הבדלה שאינה צורך סעודה אינו פוטר. ואף שברא"ש עצמו לא מצינו חלוק בין קידוש להבדלה כדסובר הק"נ, סובר הטור מסברת עצמו או ששמע בפירוש מאביו הרא"ש שהבדלה שאני, ואולי מפרש כן ברא"ש סוף סימן ד' מש"כ וגם א"צ לברך ברכה אחרונה על מה ששתה קאי אהא דאירי שם דיש לו יין לתוך הסעודה, ולא חש לדיוק הק"נ. ואף שלענין קידוש דנקט בהדי הבדלה גם הטור סובר כהק"נ, יפרש דעכ"פ בסוף סימן ד' לא נקט הרא"ש דין זה אף בקידוש אלא הדין דשתה יין גם בתוך המזון, ומה שיועד הטור שבקידוש נפטר להרא"ש גם כשלא היה לו יין בתוך המזון הוא מסוף סימן כ"ד ששם כתב הרא"ש בפירוש אף כשאין לו יין לתוך המזון

אבל הא יקשה איך אפשר לומר דבאין לו יין לתוך הסעודה מצריך הרא"ש תרתי דיהיה שייך להסעודה מצד שממשיך האדם לתאות אכילה, ושיהיה השתיה חיוב להאכילה, דהא אין זה אלא בקידוש והא כתב הרא"ש

דאף בשתיית יין בחול קודם הסעודה נמי סובר דנפטר בבה"מ דהרי כתב /פסחים פ"ו/ בסימן כ"ד גם בפרפראות בהדי יין שבאין לגרר ולהמשיך לסעודה בכלל הסעודה הן ונפטרין בבה"מ, ובפרפראות ליכא אלא טעם דממשיך לאכילה דהא ליכא שום חיוב לאוכלם אף בשבת קודם האכילה, אלמא דטעם זה לבד סגי ליפטר בבה"מ, וא"כ גם היין שכתב שם בהדייהו נמי הוא שתיה בעלמא גם בחול שנפטרין בבה"מ אף כשאין לו יין לתוך המזון.

איברא דהטור /או"ח/ בסימן קע"ד לא כתב דין זה דהרא"ש באכילת פרפראות ושתיית יין לפני הסעודה שנפטר בבה"מ מטעם דבאין להמשיך לאכילה, שלכן אולי השמיט משום שלא סבר לדינא כאביו הרא"ש, אף שלא מצוי דבר כזה שלא יסבור כאביו הרא"ש, וגם לא יזכיר שיטתו כלל, ואפשר שלא היתה בגירסתו כגון פרפראות אלא יין לבד שלכן פי' דקאי על יין קידוש, ומפרש שאף שלא נקט הרא"ש אלא הטעם דממשיך לאכילה, הוא רק לצירוף להטעם שהקידוש צריך להיות במקום סעודה. וקצת משמע מזה שגם בקיצור פסקי הרא"ש לא הזכיר זה אלא כתב רק שהרא"ש סובר דאין לברך על שני הכוסות הראשונים ברכה אחרונה, שהם כוס קידוש וכוס הגדה שצריכין להיות במקום הסעודה, ואם היתה בגירסתו פרפראות ויין היה לו לכתוב גם דין זה, אבל הא גם הדין שאם היה לו יין לתוך המזון שנפטר מברכה אחרונה נמי לא הזכיר הטור /או"ח/ בסימן קע"ד אף שדין זה הא פסק הטור /או"ח/ בסימן רצ"ט בהבדלה ומסתמא הוא גם בשתיית יין דחול כשיש לו יין לשתות בתוך המזון, דלבד שלא מסתבר לחלק והוא עוד כ"ש לשתיית יין דחול דהוא רק להמשיך האכילה, הרי ברא"ש /פסחים פ"ו/ סימן ד' מפורש יין קידוש והבדלה על שלחנו או בשאר פעמים כשמברך על היין לפני המזון ואפילו בחול ודעתו לשתות יין בתוך הסעודה שעל כולהו מסיק וגם א"צ לברך ברכה אחרונה. איברא דבקצור פסקי הרא"ש גם בזה שינה מכפי הנאמר ברא"ש, שהוא כתב תחלה דין יין קידוש וכן אם הבדיל על שלחנו שפוטרין היין של תוך המזון שא"צ לברך עליו בפה"ג וגם א"צ לברך ברכה אחרונה על מה ששתה, ואח"כ נקט ואפילו בחול אם שתה יין קודם המזון ובירך עליו א"צ לברך על היין שבתוך המזון. ודין השני שא"צ לברך ברכה אחרונה על היין ששתה קודם הזמן לא נקט ביין דחול, אף שהרא"ש שם נקט גם דין יין שבחול יחד עם יין קידוש ויין הבדלה בדין הראשון שפוטרין יין שבתוך המזון מברכת בפה"ג ועלייהו מסיק שא"צ גם לברך ברכה אחרונה, ושינה בקיצור פסקי הרא"ש מלשון הרא"ש, והוא ג"כ בעל הטורים, שלכן בכוונה נקט כן מפני שהטור סובר לדינא שרק יין הבדלה נפטר מברכה אחרונה כשהיה לו יין לשתות בתוך המזון, ולא שתיית יין דבחול שאף שפוטרין ג"כ היין שבתוך המזון לא נפטר בבה"מ, והיה להטור איזה טעם בזה אף שלא ידוע לנו ולא מובן לכאורה.

עכ"פ על הטור כפי הכתוב בספרו ליכא להקשות, אבל המחבר שהוא פסק /באו"ח/ בסימן קע"ד סעיף ו' דאף על היין שלפני המזון בחול אין לברך ברכה אחרונה ואפילו לא היה לו יין בתוך המזון, והוא מטעם דבא לפתוח בני מעים להמשיך לתאות המאכל כדכתב הב"י מהרא"ש, הרי לא מצריך תרתי, ומ"מ סובר בהבדלה כהטור /באו"ח/ בסימן רצ"ט סעיף ח' והוא משום דמצריך תרתי שהוא כסתירה לכאורה.

וצריך לומר דטעם המחבר דסובר כקושית הק"נ, דכיון דאין כוונתו לשתותו בשביל פתיחת הבני מעים והמשכת האכילה אלא למצות קידוש והבדלה ליכא טעם זה, דלא סבר כתירוצו מחמת דעכ"פ היין דידיה עביד משום שמסתבר לו שאזלין בתר כוונתו, ולכן אף שבשתיית יין בחול קודם הסעודה פסק כהרא"ש לא פסק בהבדלה כהרא"ש, ובקידוש פסק כהרא"ש לדינא אבל לא מטעמיה אלא מטעם האחר דשייך להסעודה מצד הדין דבעין במקום סעודה. והרא"ש נמי לא מצריך תרתי אלא דטעם שהקידוש צריך להיות במקום סעודה אינו סובר כלל, כמו דלא סברי טעם זה הרי"ף והתוספות /פסחים/ דף ק' ד"ה ידי יין, ואף רב האי גאון והגאונים שחולקין על הרי"ף שהביא בעה"מ אינו מטעם שקידוש נחשב מהסעודה, אלא הגאונים לבעה"מ הוא משום דבה"מ פוטר לעולם ברכה אחרונה דמעין שלש דיון, והר"ן חולק על בעה"מ וסובר שהגאונים אפשר לא פליגי כלל, ואם פליגי הוא מטעם אחר דברכת מעין שלש שיברך אחר כוס אחרון יפטר גם כוסות שלפני המזון מטעם שאין לנו הפסק שיהא קובע ברכה לאחריו, וגם בעה"מ מודה שלרב האי גאון הוא משום דמעין שלש דעל כוס האחרון פוטר, אך בעה"מ כתב כיון דחד מושב הוא וליכא נמלך, והר"ן כתב דאפילו נמלך קובע ברכה לפניו ולא לאחריו, עכ"פ סברא זו דהוכרח לעשות קידוש במקום סעודה לא סבירא להו בין להרי"ף ובין להחולקין עליו ולכן גם הרא"ש לא סבר זה, וטעם הגאונים לבעה"מ ורב האי גאון נמי אינו סובר, אבל חידש טעם עצמו שהוא משום דמועילין להמשיך האכילה, וסובר כתירוץ הק"נ שאף שהוא לא נתכין לזה מ"מ מאחר דהיין עביד דידיה נמי הוא מהסעודה. והמחבר סובר כקושית הק"נ אבל סובר שגם בשביל הדין דקידוש צריך להיות במקום סעודה הוא טעם שיפטר בבה"מ, כהטור שהזכיר סברא זו אף שהוא נגד גדולי הראשונים, אולי מפני שהטור הוא בתרא, ואף שגם הטור לא כתב בקידוש מפני טעם זה בלבד ואדרבה העיקר הא כתב מטעם שממשיך המאכל, מ"מ המחבר עצמו לא סבר כהטור בזה. ועיין במג"א סימן רצ"ט ס"ק י"א שכתב ואף על גב דבסימן קע"ד סעיף ו' כתב דאפילו לא הי"ל יין תוך המזון א"צ ברכה שאין היין בא לצורך אכילה אלא לצורך מצוה, והיא

הקושיא שהקשתי שרק על המחבר קשה זה, וגם התירוץ הוא כדכתבתי שהיא כקושית הק"נ שכיון שלא בא אלא לצורך מצוה ליכא טעם ההוא, אך לא האריך המג"א לכתוב ששיטת המחבר הוא שיטת עצמו דלא כגדולי הראשונים וגם לא כהטור, וגם כתב דל"ד לקידוש בסוף סימן ער"ב דקידוש צורך סעודה ולא הזכיר שאיכא תרתי טעמי, דהא מטעם דכתב דכיון שהוא לצורך מצוה ליכא טעם ההוא. אך מש"כ כנ"ל לדעת הטור לא מובן דהוא רק לדעת המחבר ולא להטור.

ועיי"ש במג"א שהקשה שהרא"ש אינו סובר כהטור מהא דבסימן כ"ד /פסחים פ"י/ כתב הרא"ש שביין אם איתא דטעון ברכה לאחריו כשאיין לו יין בתוך המזון א"כ כשיש לו יין בתוך המזון יצטרך לברך אחר יין שלפני המזון קודם בה"מ, ולכאורה היה לו יותר להקשות מהדינים ממש שהרא"ש אינו סובר כהטור, ואולי כדי שלא יהיה מקום לומר דלא היתה בגירסתו ברא"ש כגירסתנו וכדכתבתי לעיל הקשה מזה שלהרא"ש הא אין לחלק בין יש לו יין לתוך המזון לאין לו, שמזה חזינן שגירסא שלנו ברא"ש נכונה.

עכ"פ אף אם נימא כהטור להרא"ש נמי אין לפרש כהד"מ שהרא"ש איירי לאחר שבירך המוציא, ומוכרחין לומר שהוא טעות מגיה אחד, וכדחזינן דגם הרמ"א סובר כהמחבר שנפטר יין שקודם המזון בבה"מ, דהא לא הגיה כלום בסימן קע"ד סעיף ו' /באו"ח/ ידו, משה פיינשטיין